

»MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA 2014«

31. srečanje

PETKE ALI PREDPASNIK?

Sociologija

Raziskovalna naloga

0ēç d ! k/VCE OEÜOÄT OE VÖŠOEÄÖŠG OEÄS OEÜROISÄÖWWT OEÞ

T ^} d ! KÖOEÜÓOEÜOÄÜWŠSU

¥[|æÜ¥ÁÜÜÖž Þ UXÖÖÖÄXUÜOEÞ ÖOEÄT OEÜOÜÜ

Maribor, februar, 2014

KAZALO

ZAHVALA	3
POVZETEK	4
1. UVOD.....	5
1.1 Namen oz. cilj naloge.....	5
1.2 Predpostavke	5
2. PREDSDOKI.....	6
2.1 Predsodki o spolnih vlogah.....	7
2.2 Ženska na vasi in v mestu	8
2.3 Položaj ženske skozi čas.....	9
2.4 Volilna pravica žensk.....	12
3. METODA DELA.....	14
3.1 Vzorec	14
4. REZULTATI.....	15
5. ZAKLJUČEK	19
5.1 Družbena odgovornost	21
6. VIRI IN LITERATURA.....	22
7. PRILOGE.....	23
7.1 Priloga 1	23
7.2 Priloga 2	23
7.3 Priloga 3	25

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo svoji mentorici, ki naju je vodila skozi raziskavo in celotno projektno delo. Zahvala pa gre tudi učencem 7.,8. in 9. razreda naše šole ter njihovim staršem, ki so rešili ankete in nama podali odgovore, s katerimi sva lahko preverjali svoje hipoteze.

POVZETEK

Raziskovali sva predsodke in stereotipe o spolnih vlogah ženske. V teoretičnem delu sva se posvetili raziskovanju položaja ženske v preteklosti pri nas in drugod. Poiskali pa sva tudi nekaj različnih mnenj o spolnih vlogah žensk in jih zapisali. Iz anket sva razbrali, kakšna je razlika med prisotnostjo predsodkov in stereotipov, primerjali sva tudi količino predsodkov med moškimi in ženskami iz. med najstniki in odraslimi. Iz anket sva razbrali tudi kdo v družinah najpogosteje opravlja gospodinjska dela. Skozi nalogo sva se seznanili z razvijanjem ženskega položaja skozi čas, kako so ženske pridobivale pravice, kakšno vlogo so imele in koliko manj vredne so bile. Zanimalo naju je tudi kakšne so pravice žensk danes in če so postale enakovredne kot moški.

1. UVOD

Za raziskovalno nalogo sva se odločili, ker sva doma opazali, da so gospodinjska dela razdeljena nepravilno. Zanimalo naju je, ali je res ženska tista, ki mora opravljati vse naloge in ali imajo mladostniki ter odrasli stereotipe o spolni vlogi žensk. Vsi vemo, da so bile ženske že od nekdaj prikrajšane, zato sva želeli odkriti, koliko je te prikrajšanosti prisotne še danes.

1.1 Namen oz. cilj naloge

Namen najine naloge je ugotoviti, kakšne predsodke imajo mladostniki ter odrasli glede spolnih vlog. Raziskovali bova tudi, kakšno vlogo imajo v gospodinjstvu ženske. S pomočjo anket za učence (mladostnike) in odrasle želiva ugotoviti tudi razliko v predsodkih med mladostniki in odraslimi ter med pripadniki moškega spola in ženskami ne glede na starost. Kot cilj pa sva si postavili tudi raziskati, ali mediji (televizija, radio...) vsebujejo stereotipna sporočila glede spolnih vlog in tako vplivajo na prisotnost predsodkov in stereotipov v naši družbi.

1.2 Predpostavke

1.hipoteza: Mladostniki imajo manj predsodkov o spolnih vlogah kot odrasli.

2.hipoteza: Moški imajo več predsodkov o spolnih vlogah kot ženske.

3.hipoteza: Mediji vsebujejo stereotipna sporočila glede spolnih vlog.

4.hipoteza: Ženske opravljajo več gospodinjskih opravil kot moški.

2. PREDSDOKI

S predsodki se srečujemo vsakodnevno, ne samo zaradi spola, ampak še marsičesa drugega. Na primer, v šoli pogosto vidimo učence, ki imajo predsodke do drugih učencev zaradi njihove narodnosti ter njihovega jezika, saj je na naši šoli veliko učencev druge narodnosti, ki slabo govorijo slovenski jezik. Velikokrat opazava tudi, da imajo učenci predsodke do ljudi s povečano telesno težo ali kakšnimi telesnimi hibami, kot so slabovidnost. Seveda se ves čas pogovarjamo o predsodkih in stereotipih, nikoli pa se ne vprašamo, od kod izvirajo oziroma kaj ta beseda sploh pomeni.

V SSKJ (2005) je beseda **stereotip** definirana kot *ustaljena ali pogosto ponavljajoča se oblika česa, obrazec, vzorec, to so z izkušnjami pridobljeni stereotipi*.

V SSKJ (2005) je beseda **predsodek** definirana kot *negativen, odklonilen odnos od koga ali česa, neodvisen od izkustva*.

Nekateri pravijo, da je predsodek negativen, drugi pa obratno. Pomanjkanje informacij vodi do tega, da ljudje vnaprej napačno sodijo člane skupine, ki jih premalo poznajo. Ljudje imajo predsodke do drugih zaradi njihove rase, teže, spola, jezika, vere ali česar koli drugega, kar poimenujejo drugačno (internetni vir, Predsodki-svetovni problem, 2013).

Reklame največkrat uporabljajo stereotipe in jih utrjujejo (internetni vir, Stereotipi so za to, da nam ni treba razmišljati s svojo glavo, 2012).

Predsodki lahko vplivajo na slabše življenje nekaterih ljudi, saj sodijo njihovo narodnost, debelost, spolno usmerjenost, finančno stanje njihove družine... Čeprav se negativnih predsodkov ne moremo znebiti, lahko poskrbimo, da jih bo v vsakdanjem življenju manj.

Prav zato sva se odločili, da izpeljeva to raziskovalno nalogo, ki nama bo pomagala razumeti predsodke in načine, kako jih lahko zmanjšava v najinem okolju.

2.1 Predsodki o spolnih vlogah

V vsakdanjem življenju sva se srečali z različnimi predsodki in stereotipi glede spolnih vlog. Na primer, ženske niso za v politiko, ženske so za v kuhinjo, ženske so slabe voznice, gospodinjstvo in skrb za majhne otroke je ženska domena, ženske preveč zapravljajo, ženske so bolj čustvene, ženske so manjvredne... Ta zadnji je bil še prav posebej zaskrbljujoč, zato sva se vanj malo bolj poglobili.

V začetku prejšnjega stoletja je bil najmočnejši dokaz za žensko manjvrednost dejstvo, da ima manjše možgane. Precej je raziskav med velikostjo možganov in razumom. Iz njih so posneli, da ni nobene zveze med inteligenco in velikostjo možganov. (Montagu, 1970)

Tudi stereotipi glede čustvenosti žensk niso na mestu. Montagu (1970) je zapisal, da so ženske res bolj čustvene od moških, vendar so moški čustveno šibkejši od žensk. Moški se prej podre pod čustvenim pritiskom kot ženska. Veliko moč ima namreč tudi vzgoja. Moške so vzgajali, da je moško (in odraslo), če zatajijo čustva, zato sedaj gledajo na žensko z zaničevanjem, ker ona kaže svoja čustva skozi solze. Takšno vedenje ženske je po mnenju moških še en dokaz, da so ženske slabše od moških. Moški vzamejo njeno rahločutnost, kot da se ne zna obvladati, svojo sposobnost obvladanja, pa moški vzamejo kot prednost, ki je ženske nimajo.

Obstaja tudi nekaj stereotipov o ženskah, ki po najinem mnenju izvirajo iz strahu moških pred močjo ženske. Carsten (2000) je zapisal, da lepe ženske veljajo za sebične in zakonolomne in da moški težje pristopijo do lepe kot povprečne ženske. Slišali sva pa tudi veliko smešnic na temo neumnih blondink (sami se imava za kar pametni). Kot kaže, samozavestne ženske moške strašijo, ti pa se branijo z izmišljanjem lastnosti, ki sploh ne sodijo k ženskam.

Tudi nekatere spolne vloge v spolnosti so prerasle v stereotip. Prijon (2012) je naredila obširno raziskavo. Oblikoval se je kliše »Ženske ljubijo, moški seksajo«, ki je prerasel v stereotip. Moški seksualno nezvestobo žensk ocenjujejo kot bolj vznemirjujočo in predpostavljajo, da je ženska zaljubljena v moškega, s katerim je prevarala svojega partnerja. Ženske pa verjamejo, da ima lahko njihov partner razmerje z žensko, v katero sicer ni zaljubljen. Vloga moškega je raziskovati in opazovati žensko, vloga ženske pa je, da se moškemu pusti opazovati in raziskovati. Potrdil se je še en stereotip, da so ženske res zelo čustvene, ampak je zanje bolj pomembno, kaj si s partnerjem lahko zaupata in kako se znajdeta v vsakdanjem življenju, za ženske je spolnost manj pomembna. Veliko žensk je v tej raziskavi povedalo, da so vloge med spoloma enakomerno porazdeljene, nekatere pa so še dodale, da si mora ženska sama izboriti enakovrednost, tako da si izbere moškega, ki jo spoštuje. (Prijon, 2012)

2.2 Ženska na vasi in v mestu

Že od nekdaj so bile ženske prikrajšane. Ker niso imele pravice do dela, so morale ostati doma in tam skrbeti za otroke, kuhati, pospravljati in opravljati »vlogo žensk«. Pri nekaterih ljudeh je še zdaj ostal ta stereotip o ženskah. Kaj naj bi ženska opravljala, da bi ona morala pomivati posodo in skrbeti za gospodinjstvo. Kmečke ženske so se bolj pripravljene prilagoditi utripu življenju na kmetiji, medtem ko ženske, ki se ne ukvarjajo s kmetijstvom in živijo na podeželju, ali tiste, ki živijo v mestih, v vsakodnevnem ravnanju bolj sledijo sodobnim trendom. To je še posebno izrazito pri delitvi dela v gospodinjstvu. Medtem ko se v nekmečkih gospodinjstvih moški veliko bolj enakopravno vključujejo v opravljanje gospodinskega dela, so kmečke ženske še vedno tiste, ki naredijo glavnino dela v gospodinjstvu. Delo na kmetiji je namreč še vedno razdeljeno na moško in žensko. Moški imajo v svoji domeni opravila, vezana na stroje in na fizično delo, ženske pa so odgovorne za skrb za živali, delo na vrtu, kuhanje in druga gospodinska dela v notranjosti hiše. Že v mladih letih so se punce morale pripravljati, da bodo nekoč morale samo skrbeti za gospodinjstvo (internetni vir, Sodobna kmečka gospodinja je poslovna ženska, 2006)

2.3 Položaj ženske skozi čas

Kot vse na svetu se je tudi položaj ženske skozi čas spreminjal. Nekateri menijo, da na bolje, drugi spet pravijo, da so s pravicami dobile še več obremenitev, ki jim včasih niso kos. Pa pogledjmo, kaj o tem pravi literatura.

Bog naj bi po Bibliji prvotno ustvaril moškega, ženska pa bi naj bila le njegova dobrina. To bi naj bilo že tisočletja opravičilo za njihovo manjvrednost ter s tem njihovo podrejenost v družbi. (Prijon, 2012)

Pri starih Grkih sta bila princip moškega in ženske z vsemi lastnostmi, ki so jima bile vsakokrat pripisane, postavljena drug proti drugemu, kot vroče in mrzlo. Ženske so bile vedno tista polovica človeštva, ki je bila manj učinkovita. Veljale so za nedomiselnost, moški pa za ustvarjalne. (Thadden, 2001)

V Evropi so v zadnjih tridesetih letih na področju diskriminacije sprejemali predvsem zakonodajo, ki je izenačevala možnosti moških in žensk. (Kuhar, 2009)

Danes lahko zasledimo ženske, ki opravljajo dela, za katera so nekoč mislili, da so zanje neprimerna. Toda končno je prišlo do sprememb in tudi ženske so sedaj na visokih položajih. V Ameriki so ženske še v sedemdesetih letih bile drugorazredni državljani v patriarhalni družbi. Trdili so, da imajo ženske manjše možgane kot moški, so manj razumne in bolj čustvene. Pojavile so se izmišljotine, da jim ne moreš zaupati denarja in da so koristne samo za manjše in nepomembne naloge. Komaj med prvo svetovno vojno so ženske nadomestile moško delo, ker so bili oni vpoklicani v vojno. Opravljale so tovarniška dela, vozile so avtobuse in še mnogo drugih poklicev, za katere so do takrat menili, da jih ženske ne zmorejo opravljati. Pri delih pa, ki zahtevajo natančno in podrobno delo, so se izkazale celo boljše od moških. V času druge svetovne vojne več niso dvomili vanje. Leta 1945 so imele ženske volilno pravico le v sedemindvajsetih državah. Več stoletij so ženskam govorili, da so manj vredne od moških in zato so verjele, da je to naravni zakon. To je v tistem času držalo, saj so moški vedno imeli več dokazov, da so potrdili žensko manjvrednost. (Montagu, 1970)

Razlike med moškim in ženskim spolom niso prirojene, temveč so človeško pridobljene. Vse se je začelo v prazgodovini, ko so moški hodili na lov in si s tem pridobili spretnosti in veščine. Ženska pa je ostajala doma in skrbela za otroke. Včasih so modrovali, da poročeni ženski pripada dolžnost, da skrbi za svojega moža in otroke (Montagu, 1970).

V 20. stoletju so razvili sesalnik, da bi ženski prihranil čas za druga opravila. Ampak sedaj za gospodinjska dela porabi ne samo toliko časa kot prej, mora se ukvarjati tudi z napredkom tehnologije (zamenjave zastarelih aparatov, popravila). Poleg tega, pravi Slapšak (2005), pa mora skrbeti še za svoj popoln videz, družino in kariero. V sodobni družbi že od malega namreč ženske učijo in prepričujejo, naj bodo pozorne na izgled svojega telesa, kakšne so videti drugim in kakšne jih vidijo moški (Bogovič, 1996).

V reklamah, ki se od dvajsetih let 20. stoletja do danes niso preveč spremenile, vidimo, da je ženska »srečna«, če ima otroke, moža, hišo in dobre gospodinjske aparate. Odgovorna je, da družini in tudi aparatom omogoča »popolno delovanje« (Slapšak, 2005).

V idealnih predstavah je bila lahko »prava« žena in gospodinja le ženska, ki je bila sposobna roditi. Ko se moški poročijo, si žensko delo prisvajajo kot nujnost njihovega vsakdanjega življenja in je poklicno delo žensk zanje manjvredno. (Prijon, 2012)

Ob koncu 20. stoletja nekateri še zmeraj menijo, da enakost med spoloma škoduje ženstvenosti (Slapšak, 2005).

Seveda pa moramo biti previdni pri uporabi besed enakost med spoloma, torej ali želimo, da smo vsi enaki ali le to, da imamo enake možnosti, ne glede na spol. Vedeti moramo, da še vedno so ženske, ki želijo ostati doma in skrbeti za družino in ni razloga, da jim tega ne bi omogočili. Pomembno pa je, da tiste, ki želijo ustvarjati kariero, to lahko naredijo brez slabe vesti in večnega kljuvanja predsodkov drugih ljudi.

Irigaray (1995, 10) še pravi: »Nekatera nagnjenja našega obdobja, nekatere feministke našega časa glasno zahtevajo nevtralnost spolnosti. Takšna

nevtralizacija, če bi bila možna, bi pomenila konec človeške rase.« Torej, razlika med spoloma obstaja in mora biti, če želimo ohraniti različnost ljudi. Vendar pa ni potrebe po predsodkih, ki ljudi mečejo v en koš in tako ne dajo možnosti za popoln razvoj ženske in njenih sposobnosti.

Predstavili bi še zanimivo zgodbo Kelly, ki sva jo zasledili v reviji Global. Kelly Makino je že kot deklica sanjala, da ko bo velika, bo imela otroke, zaposlena bo za polni delovni čas in postala bo direktorica. Sedaj je stara 33 let in njene sanje so se obrnile in sicer je prepričana, da vsako gospodinjstvo potrebuje svojo vodjo. Ker se deklice že od otroštva igrajo s punčkami, jih že od malih nog usmerjajo v uspešno vzgojo otrok. Kelly in njen soprog Alvin sta se odločila, da Kelly pusti službo in ostaja doma z otroki, živeli pa bodo od njegove nižje plače. Kelly se je povsem posvetila družini, skrbi za otroke in prepeva otroške pesmi. Vedno je na voljo otrokoma, kuha jima zdravo hrano in ju vozi na sprehode. Deli jima življenjske nauke o lepem obnašanju in redu (Miller, 2013).

Torej, Kelly se je kljub svojim potencialom in ambicijam odločila za tradicionalno družino, ko žena ostane doma, skrbi za družino, mož pa dela in jo finančno podpira. Iz tega članka je razvidno, da je bila to skupna odločitev in ne odločitev, sprejeta na podlagi, na primer moških (ali Kellynih) stereotipov. Kelly ni bila primorana v to odločitev zaradi drugih, ampak je tako želela. Misliva, da s tem ni nič narobe in da če svoje delo res opravlja samozavestno in avtonomno, ne pogloblja stereotipov, ki jih imajo ljudje o gospodinjah (in ženskah).

Čeprav ženske in dekleta predstavljajo polovico celotne svetovne populacije, naredijo dve tretjini dela, a zaslužijo samo eno desetino svetovnega dohodka in so lastnice manj kot ene stotine svetovne lastnine. V mnogih državah ženske ne dobijo izobrazbe, spadajo med dve tretjini ljudi na svetu, ki ne znajo brati in pisati. V nekaterih delih sveta nimajo nobene možnosti, da bi lahko povedale, kakšne težave imajo. Ženske so naučili, da morajo molčati. V nekaterih predelih sveta je ženska še vedno moževa ali očetova lastnina. Vse do prejšnjega stoletja, pa tudi danes, včasih prevladuje prepričanje, da obstajata dva svetova življenja, eno za moške in drugo za ženske. Med sabo so bili drugače vzgojeni. Ljudje so menili, da sta si moški in ženska že po naravi drugačna in imata drugačne sposobnosti, zato so jima tudi bile namenjene

drugačne sposobnosti. Leta 1989 je bila narejena raziskava o izobraževanju in zaposlovanju žensk. Gospodinjska opravila: šivanje, likanje, kuhanje in priprava hrane, čiščenje stanovanje in pomivanje posode so ženske takrat opravljale v večini 90%. Redkokdaj so opravljale dela kot moški, če že, pa so zanje bile manj plačane. Pri nas so se ženske lahko šele od leta 1872 vpisovale v gimnazije. (Učile so se doma in ob koncu semestra so na šoli opravljale izpite.) Veliko izmed njih je moralo svoje knjige izdajati pod psevdonimom. Če pa so želele uspeti kot slikarke, pisateljice ali da so prišle na oblast, je bila potrebna velika nadarjenost in vztrajnost, da so tam tudi ostale. Od leta 1869 so se ženske pri nas lahko v osnovnih šolah zaposlovale. Njihova plača pa je bila le 80% plača učitelja. V Združenih državah Amerike so morale podpisati pogodbo, v kateri je tudi pisalo, da ne smejo na cesto med osmo zvečer in šesto uro zjutraj, da morajo nositi predpisano dolžino in barvo oblek, zjutraj morajo poribati razred in zakuriti peč, da ne smejo lizati sladoleda in se voziti s kolesom v javnosti. Leta 1897 so v Parizu odpustili nekaj učiteljic, saj so se vozile s kolesom. Danes se lahko ženske vpisujejo v vse šole in opravljajo vse poklice. Za enako delo sedaj dobivajo enako plačo kot moški, vendar pogosteje delajo na nižjih položajih (Milharčič-Hladnik, Peček-Čuk, Devjak, 2004).

2.4 Volilna pravica žensk

Minilo je približno sto let, odkar so ženske dobile volilno pravico, danes pa so ženskam in moškim v Sloveniji zagotovljene enake pravice, vendar pa predsodki in stereotipne predstave o spolnih vlogah še vedno ostajajo. Zakonsko zagotovljena enakopravnost pa ne pomeni tudi enakih možnosti. Ženske so si sicer izborile volilno pravico, ne pa tudi enakih možnosti, enakega položaja. Med tistimi, ki zasedajo ministrske položaje je bilo leta 1990 le 3,5% žensk in 93 držav sploh ni imelo nobene ministrice. Veliko vlogo pri prepričanju, da so ženske za politiko manj primerne, imajo tradicionalne družbene predstave o vlogah spolov. Trdijo, da ženske niso dovolj motivirane in sposobne, kar pa seveda ni res, čeprav ženske kažejo majhno pripravljenost za sodelovanje v političnem življenju. (Bogovič, 1996)

Če bi v začetku prejšnjega stoletja, je napisal Bogovič (1996), rekli, da bi bile ženske tudi odlične pravnice, bi večina ljudi, tudi žensk, menili, naj ženske opravljajo svoja dela, naj ostanejo doma, opravljajo gospodinjska dela ter skrbijo za otroke. Danes pa je čisto normalno, da je ženska tudi v pravniškem poklicu. Morda se bomo sčasoma znebili tudi predsodkov o ženskah v politiki in bomo imeli v prihodnosti več političark. Kdo ve, morda se bo stanje v državi takrat izboljšalo.

RAZISKOVALNI DEL

3. METODA DELA

Kot metodo dela sva uporabili preučevanje pisnih virov, anketiranje in metodo primerjave. Pisne vire sva preučevali v teoretičnem delu, kjer sva predstavili predsodke na splošno, nekoliko poglobljeno pa predsodke o ženskah in spolnih vlogah. Iskali in preučevali sva tudi različne zgodbe žensk in položaj ženske v različnem času in prostoru.

Anketo sva najprej izvedli v šoli. V vzorec sva zajeli učence sedmega, osmega in devetega razreda. Na začetku učne ure, ko so se učenci umirili, sva prišli v razred, se predstavili, kratko opisali najino raziskovalno nalogo in jim razdelili ankete. Posebej sva opozorili na drugi del ankete, kjer so morali izraziti stopnjo svojega strinjanja s trditvijo. V vzorec odraslih sva zajeli učitelje naše šole, najine starše, njihove prijatelje ter starše nekaterih najinih vrstnikov in njihovih prijateljev. Njim sva brez navodil razdelili ankete, saj z vsemi niti nisva imeli stika. Šli pa sva tudi v mariborsko kavarno in poprosili navzoče za sodelovanje pri anketi. Njim sva se predstavili in podobno kot mladostnikom dali navodila za izpolnjevanje.

Ankete sva najprej razdelili glede na spol (ne glede na starost) in primerjali rezultate, nato pa še glede na starost (ne glede na spol) in spet primerjali rezultate. Rezultate sva zapisali v tabele in grafe za lažjo primerjavo in analizo rezultatov.

3.1 Vzorec

V vzorec sva zajeli učence 8. in 9. razreda, njihove starše, učitelje in nekaj drugih odraslih oseb. Vse skupaj je bilo anketiranih 118 oseb. Od tega 14 odraslih moških, 27 odraslih žensk, 42 najstnic in 36 najstnikov.

4. REZULTATI

Tabela 1: Razlika v povprečni vrednosti stopnje strinjanja s trditvami, ki označujejo stereotipe med mladostniki in odraslimi.

Mladostniki (12-15)	Starejši (21-74)
1,8	1,5

Zastavili sva nalogo, v kateri sva navedli nekaj trditev (stereotipov), anketiranci pa obkrožali številke (1-se ne strinjam, 2-delno se strinjam, 3-se strinjam) glede na stopnjo strinjanja s trditvijo.

Ugotavljava, da imajo mladostniki v najinem vzorcu povprečno celo malo višjo stopnjo strinjanja s predsodki o spolnih vlogah kot odrasli, zato ne potrjujeva hipoteze *mladostniki imajo manj predsodkov o spolnih vlogah kot odrasli*. Ker se povprečna stopnja strinjanja pri obeh skupinah (odraslih on mladostnikih) giblje med 1 in 2, lahko sklepamo, da mladostniki in odrasli nimajo toliko predsodkov o spolnih vlogah ženske. Predvidevali sva, da bodo imeli odrasli več predsodkov kot mladostniki predvsem zato, ker se časi spreminjajo in imajo nekateri starejši ljudje v mislih še stare stereotipe in navade, ob katerih so prav lagodno živeli. Anketirali sva najstnike iz mesta, zato se lahko tudi tukaj prisotnost stereotipov razlikuje od ljudi na vasi. Predvidevava tudi, da je možno, da je večina mladostnikov še pod vplivom mnenja staršev, saj sva vzorec vzeli mladostnike samo iz osnovne šole.

Tabela 2: Razlika v povprečni vrednosti stopnje strinjanja s trditvami, ki označujejo stereotipe med moškimi in ženskami (ne glede na starost).

Moški (12-50)	Ženke (12-74)
2,04	1,4

Podobno kot pri prejšnji tabeli sva tudi tukaj analizirali na enak način, le da sva sedaj primerjali moške in ženske ne glede na starost.

Ugotovili sva, da je povprečna stopnja strinjanja pri moških višja kot pri ženskah, zato potrjujeva hipotezo *moški imajo več predsodkov o spolnih vlogah kot ženske*. Stopnja strinjanja se pri ženskah nagiba k številu 1, zato bi lahko sklepali, da imajo ženske iz najinega vzorca malo predsodkov o spolnih vlogah žensk. Moški so imeli že od nekdanj več predsodkov kot ženske, saj so bile ženske že v preteklosti »manjvredne«, imele so manj pravic in so bile pomembne le za skrb družine in gospodinjstev. Predsodkov je bilo skozi čas vedno manj, ampak je še vedno vidno, da jih imajo moški več.

V teoretičnem delu sva raziskovali razvoj položaja žensk. Ugotovili sva, da so bile tudi vzgojene na drugačen način in se je med moškimi razvila miselnost, da so sposobne samo za skrb v gospodinjstvu (Montagu, 1970).

Potrdili sva tudi tretjo hipotezo *mediji vsebujejo stereotipna sporočila glede spolnih vlog*. Ogladali sva si reklamo (priloga 1), v kateri nastopa mama kot gospodinja in pravi, da za svoje otroke želi le najboljše, tako kot vsaka mama. Vse mame poziva, da se ji pridružijo in poskusijo pašteto in tako poskrbijo za svoje otroke, da bodo jedli »kvalitetno« hrano. Videli sva veliko televizijskih reklam povezanih z gospodinjstvom (pranje, reklame za živila...) in ugotovili, da v veliki meri v reklamah nastopa ženska (mama), ki opravlja različna gospodinjstva dela. To hipotezo potrjujeva, saj je iz reklam jasno razvidno, da je v naši družbi »normalno« in zaželeno, da mora ženska

skrbeti za družino, kuhati, pomivati posodo, prati... V redkih zelo reklamah sva zasledili tudi moške, ki opravljajo gospodinjska dela. To se nama je zdelo zanimivo, saj meniva, da bi se delo v družinah moralo porazdeliti enakomerno in preko reklam se lahko v ljudeh utrdijo drugačni vzorci razmišljanja, kot smo jih imeli do sedaj. V večini reklam pa lahko vidimo žensko (mamo), ki skrbi (kuha, pere, pomiva...) za svojo družino in »uživa« v tem delu, poleg tega pa skrbi še za svoj popoln videz in za srečo družine. Zdi se, da je »popolnoma« zadovoljna z vlogo v svojem življenju.

Že preden sva natančneje analizirali reklame, sva v teoretičnem delu našli podatek, ki ga je navedel Slapšak (2005), da se reklame od začetka dvajsetih let do danes niso bistveno spremenile in še vedno prikazujejo žensko srečno, ko poskrbi za svojo družino, gospodinjstvo.

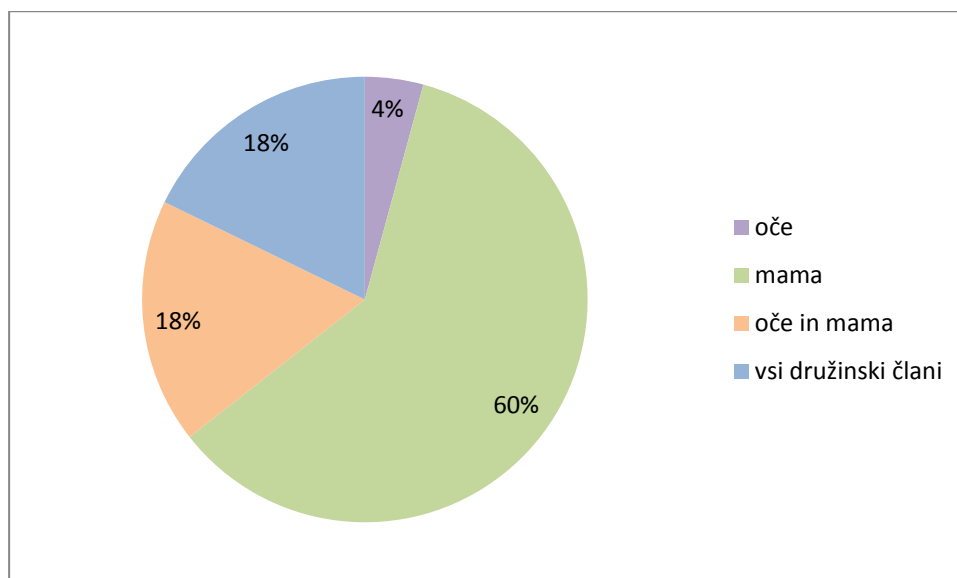
Našli sva tudi slike, ki sta prikazani kot letaka – reklami (priloga 2). Prva slika se navezuje na zgornjo reklamo. Na letaku je prikazana ženska, za katero piše, da je dvanajst let zaposlena v podjetju, ki proizvaja paštete in je sama vodja kakovosti, poleg tega pa tudi ona opravlja vlogo mame dveh otrok. Misliva, da na letaku z namenom piše, da je ta ženska mama dveh otrok, saj želijo s tem pritegniti kupce in tako so potrdili stereotip, da je mama tista, ki ve, kaj je najbolje za njene otroke.

Druga slika prav tako prikazuje reklamo. Na njej je prikazana mama, ki ima v prispodobi večje število rok, kar bi naj pomenilo, da je ženska gospodinja sposobna opravljati več del hkrati in da je vse na njenih plečih.

Tabela 3: Odgovori anketirancev na vprašanje »Kdo v vašem gospodinjstvu opravlja večino gospodinjskih del?«

Oče	Mama	Oče in mama	Vsi družinski člani	Skupaj
5	71	21	21	118

Graf 3: Prikaz odgovorov (v odstotkih) na vprašanje »Kdo v vašem gospodinjstvu opravlja večino gospodinjskih del?«

Ugotavljam, da mame v gospodinjstvu opravljajo večino gospodinjskih del. V 60% gospodinjstev namreč mama opravlja večino gospodinjskih del. Le v 4% gospodinjstev opravlja večino gospodinjskih del oče. V nekoliko več odstotkih gospodinjstev je delo porazdeljeno med več ljudi: očeta in mamo (18%) ter med vse družinske člane (18%).

Ti rezultati potrjujejo četrto hipotezo *ženske opravljajo večino gospodinjskih del v gospodinjstvu*, ki sva jo postavili na podlagi raziskave narejene leta 1998 (Milharčič-Hladnik, 2004). V tej raziskavi gospodinjska opravila (pranje, šivanje, likanje,

kuhanje, čiščenje stanovanja in pomivanje posode) v večini opravljajo ženske in sicer v približno 90%.

Kljub potrditvi najine hipoteze ugotavljam, da je pri najinih rezultatih manj tistih gospodinjstev, v katerih večino gospodinjskih del opravlja ženska. To se mi zdi logično, saj se časi spreminjajo, ženske so zaposlene, imajo manj otrok, nekaj gospodinjskih del mora opraviti tudi moški. Res pa je tudi, da sva anketirali večino ljudi, ki živijo v mestu. Prepričana sem, da bi bila razlika v številu odgovorov še večja, če bi v vzorec zajela tudi ljudi iz podeželja. Rezultati bi bili verjetno drugačni tudi, če bi to vprašanje razdelila na več podvprašanj in posebej izpostavila vsako gospodinjsko delo. Na primer, kdo v vašem gospodinjstvu pomiva posodo.

5. ZAKLJUČEK

Med raziskovanjem predsodkov o ženskah in kako se je njihova vloga spreminjala skozi čas, sva se zelo veliko naučili. Spoznali sva, da se je največ predsodkov razvilo v preteklosti in so se razvijali skozi čas vse do zdaj. Čeprav jih je še vedno veliko, se njihovo število manjša. Ob pregledovanju anket sva ugotovili, da imajo moški več predsodkov kot ženske, to je seveda logično, saj so oni predsodke o ženskah tudi začeli razvijati. Naučili sva se, da se vse začne že pri vzgoji otroka, kakšen bo njegov pogled na svet in kako si bo on sam ustvaril mnenje o predsodkih in stereotipih.

Za raziskovanje sva si najprej zastavili štiri hipoteze:

- 1.hipoteza: Mladostniki imajo manj predsodkov o spolnih vlogah kot odrasli.
- 2.hipoteza: Moški imajo več predsodkov o spolnih vlogah kot ženske.
- 3.hipoteza: Mediji vsebujejo stereotipna sporočila glede spolnih vlog.
- 4.hipoteza: Ženske opravljajo več gospodinjskih opravil kot moški.

Prvo hipotezo *Mladostniki imajo manj predsodkov o spolnih vlogah kot odrasli* nisva potrdili. Ugotovili sva, da imajo mladostniki v najinem vzorcu v povprečju celo

nekoliko več predsodkov kot odrasli. Vzeli sva majhen vzorec anket, saj sva anketirali samo mladostnike osnovne šole iz devetih in osmih razredov. Meniva, da bili rezultati drugačni, če bi anketirali mladostnike iz okolice mesta ali vasi in če bi vzeli večji vzorec. V teoretičnem delu sva povedali, da se življenje na kmetiji razlikuje od življenja v mestu. Moški, ki živijo v mestu se v gospodinjska dela vključujejo dosti bolj enakomerno, saj je delo na kmetiji še vedno razdeljeno na moško in žensko. Moški imajo v svoji domeni stroje in fizično delo, medtem ko ženske skrbijo za gospodinjstvo(internetni vir, Sodobna kmečka gospodinja je poslovna ženska, 2006).

Zato meniva, da če bi anketirali mladostnike iz vasi, bi bili verjetno rezultati drugačni, saj tudi doma drugače vidijo delitev dela v družini. Kot sva pa že poudarili, se vse skupaj začne z vzgojo.

Drugo hipotezo *Moški imajo več predsodkov o spolnih vlogah kot ženske* sva potrdili, saj je bila stopnja strinjanja pri moških veliko višja kot pri ženskah. Kot zanimivost iz analize ankete bi izpostavili, da se je večina žensk strinjalo s predsodkom, da je urejena blondinka slabša gospodinja. Večina moških pa se s tem stereotipom ne strinja. Razmišljali sva, kako to. Ugotavljava, da imajo tudi ženske predsodke, čeprav je predsodek ravno o spolni vlogi ženske. Ženske smo med sabo tekmovalne in verjetno si vsaka predstavlja blondinko kot popolno žensko (urejeno, privlačno), kakršna bi vsaka rada bila. Morda ji iz nevoščljivosti ne pripisujejo še sposobnosti dobre gospodinje, ki bi prijala praktičnemu (in možatemu) moškemu. Moški, po drugi strani, pa verjetno ne klasificirajo žensk glede na njihovo zunanost, morda je po njihovem vsaka ženska dobra gospodinja, ker je to pač njeno delo.

Tretjo hipotezo *Mediji vsebujejo stereotipna sporočila glede spolnih vlog* sva potrdili. Med filmi na televiziji so velikokrat prisotne reklame za gospodinjske aparate, živila, podjetja... V današnjem času je zelo veliko različnih proizvajalcev enakega izdelka, zato je zelo veliko televizijskih reklam. V njih so prikazana gospodinjska opravila in v večini reklam nastopa ženska. Npr. pomiva posodo, pere umazano perilo itd. To je še en dokaz za stereotip, da se ženska »bolje« najde v tem delu in da je to delo primerno za njo. Ker so v gospodinjstvu prisotni aparati, se tudi ti pokvarijo. Pri tem je v reklamah razvidno, da ko se le ti pokvarijo, pride moški in jih popravi. V reklamah je

torej prikazano, da je »samoumevno«, da se dela delijo na moška (fizična) in ženska (gospodinjska).

Prav tako sva potrdili četrto hipotezo *Ženske opravljajo več gospodinjskih opravil kot moški*. Anketirancem sva zastavili vprašanje »Kdo v vašem gospodinjstvu opravlja večinogospodinjskih del?«

Večina anketirancev je obkrožilo odgovor »mama«, torej je hipoteza potrjena. Prav tako je veliko moških obkrožilo enak odgovor, a sva zasledili, da jih je večina pri tretji nalogi obkrožilo številko 3 (se strinjam) pri predsodku »glavno besedo v družini ima moški«, kar je pomenilo, da se s tem popolnoma strinjajo. To seveda ni pravično, saj v njihovem gospodinjstvu ženska opravlja največ dela, torej bi po najinem mnenju morala imeti glavno besedo v družini ženska.

Ob koncu raziskovalne naloge opazava, da so bile ženske od nekdej prikrajšane in so si morale same izboriti pravice. Veliko so bile zaničevane in diskriminirane, saj jim niti niso dali priložnosti, da bi se izkazale še na drugih področjih. Vendar pa, kot pravi Prijon (2012), je zelo pomembno, da se najprej ženske znebijo predsodkov in stereotipov glede spolne vloge žensk ter izberejo partnerja, ki jih bo spoštoval, šele nato bodo začeli drugače gledati na njih tudi moški. Ker v določenih stereotipih sploh ne gre za manjvrednost ali nespoštovanje žensk, ampak le za nepravilno porazdelitev dela, ki je moški ne opazijo.

Ugotovili sva, da bi v raziskovalno nalogo lahko vključili tudi primerjavo med prisotnostjo predsodkov med otroci v mestu in vasi. Lahko pa bi tudi povprašali ženske ali jim je jim je bolj pomembna kariera in služba ali družina.

5.1 Družbena odgovornost

S svojo nalogo sva želeli dokazati, da veliko predsodkov o ženskah še ostaja, vendar se manjšajo. Želeli sva tudi ozavestiti ljudi k temu, da zmanjšajo količino negativnih predsodkov, ki jih imajo in so popolnoma nepotrebni. Namenjena je vsem, ki želijo izvedeti več o predsodkih o ženskah in kako so se razvijali, predvsem pa tistim, ki imajo največ negativnih predsodkov

6. VIRI IN LITERATURA

- Bogovič, Lenca, 1996, Spol: Ž, Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica
- Irigaray, Luce, 1995, Jaz, ti, me, mi. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Kuhar, Roman, 2009, Na križiščih diskriminacije, Večplastna in intersekcijska diskriminacija, Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Milharčič-Hladnik, Mirjam, Peček-Čuk, Mojca, Devjak, Tatjana, 2004, Državlјanska vzgoja in etika, Ljubljana: DZS
- Miller, Lisa, Žena kot nekoč, Global, oktober, (2013), str. 58-62
- Montagu, Ashley, 1970, Močnejše od moških, Cankarjeva založba.
- Prijon, Lea, 2012, Podrejenost žensk v zahodni družbi, Ljubljana: Založba Vega
- Slapšak, Svetlana, 2005, Ženske ikone 20. stoletja, Radovljica: Založba Didakta
- Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2005 Ljubljana: DZS, 984
- Thadden, Wiebke, 2001, Hči ni sin, Ljubljana: Tiskarna
- Predsodki – svetovni problem. [online].[pridobljeno 3.12.2013] dostopno na naslovu: <http://wol.iw.org/sl/wol/d/r64/lp-sv/2013402>
- Sodobna kmečka gospodinja je poslovna ženska. [online].[pridobljeno 23.12.2013] dostopno na naslovu: <http://www.bonbon.si/default.asp?kaj=1&id=5877806>
- Stereotipi so za to, da nam ni treba razmišljati s svojo glavo. [online].[pridobljeno 25.12.2013] dostopno na naslovu:

<http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/stereotipi-so-za-to-da-nam-ni-treba-nenehno-razmisljati-s-svojo-glavo.html>

7. PRILOGE

7.1 Priloga 1

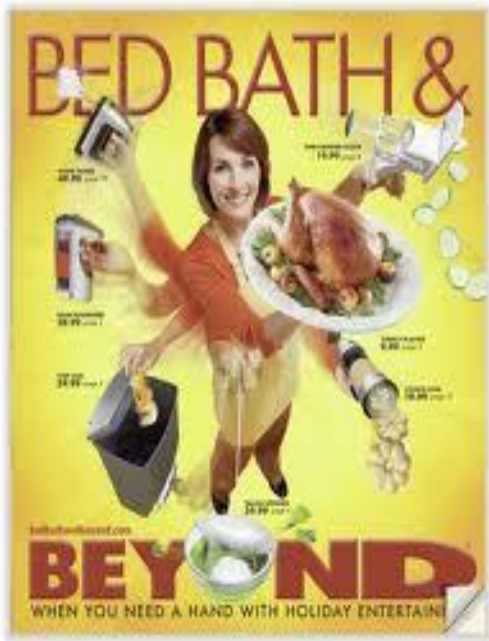
- <http://www.youtube.com/watch?v=Ut7oVS0X2qo>

7.2 Priloga 2

Slika 1:

dostopno na naslovu: <http://www.mame-potrjujejo.si/>

Slika 2

Dostopno na naslovu: culturalgranola.wordpress.com

7.3 Priloga 3

Anketa

Pozdravljeni! Sva učenci 9. razreda in delava raziskovalno nalogo na temo stereotipov o ženskah. Zelo bi nama pomagalo, če bi rešili naslednjo anketo. Zagotavljava vam, da je anketa povsem anonimna, zato prosiva za iskrene odgovore.

Spol: m / ž starost: _____

1. Kdo, v vašem gospodinjstvu opravlja večinogospodinskih del?
 - a) Oče
 - b) Mama
 - c) Oče in mama
 - d) Vsi družinski člani

2. Kaj menite, kako bi se morala gospodinska dela v družini porazdeliti?
 - a) Vsi enakomerno
 - b) Večina ženska
 - c) Večina moški

Pri naslednjih vprašanjih, obkrožite ustrezno številko. 1- se ne strinjam 2-delno se strinjam 3-se strinjam

3. Sesanje in pomivanje posode je žensko opravilo 1 2 3

4. Kuhanje je žensko opravilo 1 2 3

5. Skrb za otroke je mamino delo 1 2 3

6. Urejena blondinka je slabša gospodinja 1 2 3

7. Menjavanje žarnic je moško delo 1 2 3

8. Glavno besedo v družini ima oče (moški) 1 2 3

9. Za žensko ni primeren poklic voznika 1 2 3

10. V poklicu učitelja se boljše znajde ženska 1 2 3

11. Ženska na visokem položaju je slaba gospodinja 1 2 3

12. Ženska ne sodijo v politiko 1 2 3